N°. 95. 1853.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 24 's jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor elken regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

VRIJDAG 22 APRIL.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van 20 April jl., n°. 52, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, aan den hoogleeraar *Blume*, directeur van 's Rijks herbarium te Leyden, vergunning te verleenen tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van het ridderkruis van de orde voor Verdiensten, van de Keizerlijke Rozenorde, van de Militaire en Koninklijke Christusorde, van de Albrechtsorde, en van de orde van de Poolstar, hem respectivelijk door wijlen Z. K. H. den Groot-hertog van Oldenburg, door Z. M. den Keizer van Brazilie, door H. M. de Koningin van Portugal, door Z. M. den Koning van Saksen en door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 17den April 1853, n°. 60, is, aan den heer *C. Rodenburg*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als consul der Nederlanden te Harburg, met dankbetuiging voor de door hem in die hoedanigheid bewezene diensten.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 16den April 1853, n°. 102, is met intrekking van het aan den klerk bij het voormalige Koninklijk instituut voor de Marine te Medemblik *J. C. W. Bouher* verleende wachtgeld, die klerk met 1 Mei aanstaande benoemd tot klerk bij de directie der Marine te Hellevoetsluis.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

RAPPORT *van de Commissie voor de internationale ruiling van voorwerpen van wetenschap en kunst, over den jare* 1852.

Aan Zijne Excellentie den heer Minister van Binnenlandsche Zaken.

Bij artikel 8 van haar programma heeft zich de commissie voor de internationale ruiling van voorwerpen van wetenschap en kunst de taak opgelegd, vóór het einde van elk jaar een verslag van hare verigtingen te geven. Slechts sedert een half jaar werkzaam, heeft zij dat voorschrift in den striktsten zin opgevat, en schoon zij zich minder beroemen kan op de resultaten van hare werkzaamheid, dan wel rekenschap geven van hetgeen zij ter verkrijging van goede resultaten heeft gedaan, onderwerpt zij nog voor het einde des burgerlijken jaars aan Uwe Excellentie haar rapport, deels om door haren ijver te beantwoorden aan de belangstelling waarmede Uwe Excellentie het stelsel der internationale ruiling heeft beschermd en bevorderd, deels, om ingeval het Uwer Excellentie behaagde aan dit rapport geheel of gedeeltelijk publiciteit te geven, door dat middel bij onze landgenooten den ijver voor de onderneming zelve op te wekken of te verlevendigen, vooroordeelen er tegen te bestrijden en door de practijk te verklaren wat in het programma der commissie te algemeen gesteld of min duidelijk mogt zijn.

Over het stelsel zelf mag de commissie kort zijn: de heer *Vattemare* heeft dit meermalen persoonlijk hier te lande, maar inzonderheid in zijn gelithografeerden brief van den 10den Maart jl. ontwikkeld; Uwe Excellentie heeft aan de beginselen van zijn plan haar zegel gehecht, en de commissie heeft, bij de aanvaarding der vereerende taak, haar door Uwe Excellentie opgedragen, die beginselen tot de hare gemaakt. Indien de commissie in haar rapport een retrospectiven blik werpt op hetgeen voor haar ontstaan heeft plaats gehad, het is omdat zij het vroeger gebeurde meent te moeten opnemen in de balans, welke zij Uwer Excellentie hiernevens overlegt, omdat zij zich jegens het publiek, dat met zoovele bereidwilligheid het stelsel heeft ondersteund, rekenschap schuldig acht van de wijze waarop de vruchten dier bereidwilligheid zijn aangewend, omdat zij eindelijk wil doen blijken hoe getrouw de heer *Vattemare* den regel heeft betracht door hem zelven gesteld: » met goedwilligheid geven om met dankbaarheid te ontvangen."

Eerst nadat zij in werking getreden was, heeft de commissie als zoodanig kennis genomen van de omstandigheid, dat bereids door den heer *Vattemare*, toen eeniglijk als agent van *Noord-Amerika* fungerend, een aantal van 375 boeken en brochures, benevens 47 stuks kaarten hier te lande als geschenk waren gedeponeerd. Het heeft Uwer Excellentie behaagd bij missive van den 12den October jl., n°. 160, (5de afdeeling), der commissie te kennen te geven, dat de boeken, destijds niet regtstreeks door den heer *Vattemare*, namens zijne committenten aan departementen van algemeen bestuur of andere staatsligchamen afgegeven, maar voorloopig op de Koninklijke bibliotheek gedeponeerd, niet moesten beschouwd worden als beheorende tot die inrigting, maar als behoorende tot het fonds der internationale ruiling, waarover Uwe Exc. de definitive beschikking toestond, mede naar aanleiding der voorstellen, welke de commissie daaromtrent zoude doen. De commissie heeft gemeend in hare hierbij gevoegde staten, de boekwerken tot die categorie behoorende, door afzonderlijke getalteekens (I — CXLIII) te moeten onderscheiden.

Terwijl de heer *Vattemare* zich hier te lande bevond, heeft hij van bijzondere personen niet alleen, maar ook van departementen van algemeen bestuur, van instellingen of genootschappen zooveel deelneming ondervonden, dat van alle kanten onderscheidene en daaronder zeer kostbare boekgeschenken ter ondersteuning zijner onderneming zijn toegevloeid. Deze zijn ter verdere bevordering bij Uwer Excellentie's departement gedeponeerd. Van de werken, door de departementen van algemeen bestuur aangeboden, is, buiten medewerking uwer commissie, een catalogus bij Uwer Exc. departement vervaardigd, waarvan het Uwe Exc. behaagd heeft haar mededeeling te doen. Van de overige heeft de commissie eene lijst vervaardigd. Al die werken zijn, zoo de commissie vermeent, achtereenvolgende den heer *Vattemare* toegezonden.

Onder hetgeen hier te lande voor het buitenland verzameld en door tusschenkomst van den heer *Vattemare* derwaarts verzonden is, mag niet met stilzwijgen worden voorbijgegaan een boekgeschenk uit *Leyden*, met bepaalde bestemming voor het Rutgers-collegie te *New-Brunswick*. Toen de heer *Vattemare* zich te *Leyden* bevond, en in eene bijeenkomst van geleerden en letterkundigen zijn stelsel persoonlijk ontwikkeld en aanbevolen had, besloot hij zijne voordragt met de kenmerking eener bijzondere behoefte aan *Nederlandsche* boeken bij het Hollandsch- of Rutgers-collegie te *New-Brunswick*, in den Staat *New-Jersey* (*Noord-Amerika*), en drukte den wensch uit dat men, uit hoofde van de duurzame en levendige betrekkingen op *Holland*, die hij bij de oud-*Nederlandsche* stamverwanten te *New-Brunswick* had opgemerkt, pogingen mogt aanwenden om aan voormeld collegie eene bezending *Nederlandsche* boekwerken te doen toekomen. De leden dier bijeenkomst daartoe besloten en zich tot een comité voor *New-Brunswick* geconstitueerd hebbende, mogten er in slagen om door openbare oproeping en eigen bijdragen een aantal van *zestig* onderscheidene Hollandsche boekwerken bijeen te brengen, die door gunstige tusschenkomst van Uwe Excellentie aan den heer *Vattemare* ter verdere bezorging werden overgemaakt. Ofschoon die vaderlandsche bezending naar het buitenland buiten de bemoeijing der commissie en onafhankelijk van haar bestaan heeft plaats gegrepen, meende zij haar toch hier te moeten aanstippen, omdat zij er eenigermate in betrokken werd, toen het uwe Excellentie behaagde haar kennis te geven (bij missive van den 12den October, n°. 160, 5de afdeeling), dat Uwe Excellentie zich met de verzending van dat geschenk voor *New-Brunswick* had gelieven te belasten, en de Commissie ten gevolge daarvan met het *Leydsche* comité voor *New-Brunswick* in briefwisseling is getreden.

Van dezen uitstap keert de Commissie terug tot het verslag omtrent de werkzaamheden, welke meer regtstreeks binnen den kring harer verrigtingen vallen.

De komst des heeren *Vattemare* hier te lande had ten gevolge dat de Regering, ten einde diens onderneming te ondersteunen en op eene meer geregelde wijze in werking te brengen, tot de zamenstelling eener Commissie besloot. Bij missive van den 17den Mei jl., n°. 248, gaf Uwe Excellentie den ondergeteekenden kennis, dat hare vereerende keuze zich op hen had gevestigd.

De taak der Commissie was door Uwe Excellentie in voormelden brief van benoeming in algemeene trekken omschreven. De Commissie had » door briefwisseling als anderzins, in zoo ruime mate mogelijk, » bouwstoffen bijeen te verzamelen voor de ruiling; nu en dan bij een » te komen om de ontvangen en aan het Departement van Binnenland- » sche Zaken ingezonden bijdragen na te zien, te rangschikken en te » catalogiseren, zoo mede kennis te nemen van hetgeen inmiddels van » den heer Vattemare mogt verkregen zijn en daarvan verslag te doen."

De Commissie meende hare eerste bijeenkomsten te moeten wijden aan eene ernstige overweging van den omvang der haar opgedragen taak en aan het onderzoek van de beste wijze om haar te vervullen.

Het gevolg dier overwegingen was een programma, dat zij aan de bekrachtiging Uwer Excellentie aanbood, en, door haar goedgekeurd, der Commissie sedert tot regel harer handelingen heeft verstrekt.

In dat programma waren wel de hoofdtrekken van het ruilstelsel, gelijk het door den heer *Vattemare* omschreven was, opgenomen, maar met toepassing op ons vaderland en op zulk eene wijze geformuleerd, dat doel, aard en rigting van de werkzaamheden der commissie, zoowel met betrekking tot de voorwerpen, die uit het buitenland ontvangen als die derwaarts verzonden zouden worden, juister gepraeciseerd werden, iets hetwelk uit de mededeelingen van den heer *Vattemare* niet kon worden afgeleid en waarvoor zelfs misschien zijne meer onbestemde aanwijzingen geene gelegenheid aanboden. Daartoe behooren vooral de artikelen 8, 9 en 14, waarbij de heer *Vattemare* door de Regering uitgenoodigd is (art. 14) om in ons vaderland met geene bijzondere personen noch inrigtingen, anders dan door tusschenkomst van de commissie der Regering in onderhandeling te treden, en dat (art. 9) het denkbeeld buiten gesloten wordt als of bijzondere vaderlandsche inrigtingen, die tot de ruiling mogten hebben bijgedragen, aanspraak of regt zouden hebben om daarvoor voorwerpen van gelijke waarde of soort terug te ontvangen; voorts, dat de verdeeling van het uit het buitenland ingekomene alleen aan de wijsheid onzer regering bleef overgelaten, terwijl de commissie (daarover geraadpleegd wordende), in de eerste plaats behartigen zou (art. 8) de belangen der boek- en kunstverzamelingen, welke het eigendom des Rijks zijn, daarna die der inrigtingen van gelijken aard, welke in het bezit of onder het bestuur der bijzondere gewesten, gemeenten of genootschappen zijn, en wel naar mate die laatstgemelde inrigtingen meer of minder ten algemeenen gebruike openstaan.

Alleen door zulke bepalingen op te nemen meende de commissie het

gevaar te kunnen ontwijken van bij hare werkzaamheden door buitenlandschen invloed belemmerd en door particuliere binnenlandsche inrigtingen beperkt, niet met genoegzame vrucht voor de openbare inrigtingen des Rijks werkzaam te kunnen zijn, en tevens te voorkomen, dat zij ontaardde in een expeditie-kantoor voor corporatien of individuën, slechts dienende om gemakkelijker beleefdheidsgeschenken met het buitenland te kunnen wisselen. Het was dus der commissie aangenaam te ontwaren, dat ook die artikels van haar programma, die min of meer afwijkend konden geacht worden van de zienswijze van den heer *Vattemare* zelven, door de goedkeuring van Uwe Excellentie werden bekrachtigd, en het is haar niet minder aangenaam te kunnen verklaren, dat hare overtuiging van het nut dier bepalingen, gedurende den tijd dat de commissie werkzaam is geweest, steeds meer is bevestigd geworden.

Met het oog op artt. 3 en 7 van haar programma, waarbij de commissie zich verpligtte om de belangen der rijks- en andere verzamelingen te behartigen, heeft zij in hare tweede bijeenkomst (3 Julij) eene lijst opgemaakt van de onderscheiden vaderlandsche inrigtingen, die tot medewerking aan de internationale ruiling konden worden opgewekt, en aan wier bestuurders circulaires zouden worden opgezonden.

Zij heeft tweeerlei soort van circulaires uitgevaardigd. De eerste was gerigt aan alle besturen van openbare, hetzij lands-, hetzij gewestelijke, hetzij genootschaps-bibliotheken en verzamelingen, waaruit men bijdragen voor de internationale ruiling mogt verwachten, of die wederkeerig op haar aandeel in de vruchten daarvan schenen te mogen deelen. Deze werden niet alleen tot medewerking uitgenoodigd, maar ook tot opgave van dubbele of overtollige exemplaren, welke zij voor de internationale ruiling beschikbaar zouden kunnen stellen; tevens werd haar de gelegenheid geopend hare behoeften en leemten aan de commissie kenbaar te maken, ten einde deze daarin met goedvinden van Uwe Excellentie zou kunnen voorzien. De andere circulaire was gerigt aan bijzondere genootschappen, die zelve de uitgave hunner werken geheel of gedeeltelijk bekostigden en behelsde het verzoek voortaan vijf exemplaren dier werken ter beschikking van de commissie te stellen. Eindelijk meende de commissie zich geroepen een afzonderlijk schrijven aan de vereeniging voor den boekhandel te rigten: aan deze het belang voor te stellen dat die gewigtige tak van nijverheid had aan eene meerdere uitbreiding harer vruchten buiten 's lands, en op de gelegenheid te wijzen, welke de internationale ruiling ter bereiking van dit doel aanbood. Zij verzekerde de heeren boekhandelaars en uitgevers van den hoogen prijs welken zij op hunne ondersteuning stelde en noodigde hen dringend tot medewerking uit. Bij elke dier circulaires voegde de commissie een exemplaar van haar programma.

De commissie heeft de eer uwe Excellentie eene lijst voor te leggen der bibliotheken, instellingen en genootschappen waaraan zij hare respective circulaires heeft gezonden, deels om Uwe Excellentie te overtuigen dat het der commissie niet ontbroken heeft aan oplettendheid, ten einde de door Uwe Excellentie haar aanbevolen onderneming wel te doen slagen, deels om in de gelegenheid te zijn alle inrigtingen en genootschappen zoo er eenige aan hare aandacht mogten ontsnapt zijn, te verzekeren dat dit verzuim onwillekeurig is geweest en dat alle de betrekkelijke circulaires als tot alle gerigt hebben te beschouwen. (Zie bijlage).

Op deze brieven, 57 in getal, heeft de commissie achtereenvolgens zestien antwoorden ontvangen.

De antwoorden laten zich op de volgende wijze rangschikken.

De directeuren der voornaamste lands-bibliotheken, van de Koninklijke bibliotheek te *'s Gravenhage*, van die der hoogescholen te *Leyden*, *Utrecht* en *Groningen* hebben zich tot ondersteuning van de werkzaamheden der commissie bereid verklaard. Van wege de bibliotheek der hoogeschool van *Groningen*, is een lijst van dubbele exemplaren ingezonden, waaromtrent zich Uwe Excellentie de verdere beschikking heeft voorbehouden.

De bibliothecaris der Koninklijke bibliotheek te *'s Gravenhage* heeft beloofd eene nadere voordragt aan Uwe Excellentie te doen betrekkelijk de boeken die daar zouden kunnen worden afgestaan; de bibliothécarissen van *Leyden* en *Utrecht* hebben verklaard van dubbele exemplaren slecht of in het geheel niet voorzien te zijn, maar wanneer zulke mogten voorkomen, bereid te zijn de gepaste maatregelen te nemen ten einde die ter beschikking uwer commissie te stellen.

De directeur der provinciale *Friesche* bibliotheek beloofde bij Gedeputeerde Staten dier provincie zijnen invloed te zullen aanwenden ten einde de daar aanwezige dubbelen voor de internationnale ruiling beschikbaar te stellen. Sedert is de commissie door Uwe Excellentie verwittigd dat het haar behaagd had in denzelfden geest eene uitnoodiging aan welgemelde Provinciale Staten te rigten.

De directeur van het archaeologisch kabinet te *Leyden* heeft toegezegd aan Uwe Excellentie een voorstel te zullen doen omtrent het door hem op 's Lands kosten uitgegeven werk over de *Egyptische* oudheden en zijnerzijds zijne bereidwilligheid betoond door de toezending van een zeker getal exemplaren van een door hem op eigen kosten uitgegeven werk.

De directeur van den academischen hortus te *Leyden* heeft ons insgelijks van zijne bereidwilligheid om persoonlijk tot het doel der commissie mede te werken verzekerd, maar geacht dat de inrigting onder zijn bestuur, minder geschikt was om daarvoor de gewenschte bijdragen te leveren.

De Koninklijke Academie van Wetenschappen was de eenige rijksinstelling die (voor zoover van de rijks-instellingen reeds antwoorden bij de commissie zijn ingekomen) gemeend heeft, voor het oogenblik geen gehoor te moeten geven aan het verlangen der commissie om vijf of meer exemplaren van hare werken te ontvangen; als beweegreden voor die weigering wordt door die academie genoemd de uitgebreide betrekkingen waarin zij tot buitenlandsche genootschappen staat.

Van de bijzondere genootschappen hebben zich de maatschappij van letterkunde te *Leyden*, het provinciaal *Utrechtsch* genootschap, het provinciaal *Friesch* genootschap, het genootschap van landbouw en kruidkunde te *Utrecht*, de Koninklijke maatschappij tot aanmoediging van tuinbouw te *Leyden*, het genootschap tot zedelijke verbetering van gevangenen, het Koninklijk Instituut voor ingenieurs te *'s Gravenhage*, de maatschappij tot nut der Israëliten, tot medewerking bereid verklaard. Van die genootschappen hebben sommigen zes, andere vijf en andere drie exemplaren hunner nieuwe en oudere werken, voor zoover die voorhanden waren, ter onzer beschikking gesteld. Met uitzondering van het provinciaal *Utrechtsch* genootschap hebben alle die genootschappen reeds het beloofde ingezonden; de maatschappij van *Nederlandsche* letterkunde heeft bij de zending harer werken nog eenige boeken gevoegd welke zij als dubbelen uit den voorraad harer rijke bibliotheek meende te kunnen afstaan. Wij verheugen ons te kunnen zeggen, dat van geen der bijzondere genootschappen tot nog toe een weigerend antwoord is ingekomen en wij meenen dat als een gunstig voorteeken te mogen beschouwen voor de vele rescriptien welke wij nog inwachten.

Bepaaldelijk mogen wij ons het beste van de Maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen beloven. De Commissie vernam bij monde van den algemeenen secretaris, dat het hoofd-bestuur toestemde in eene ruime mededeeling der werken dier maatschappij, voor zooverre zij ter verspreiding in het buitenland geschikt geacht en door de Commissie mogten begeerd worden.

Van het hoofdbestuur van het *Nederlandsch* bijbelgenootschap ontving de commissie ten antwoord dat haar voorstel aan eene bijzondere commissie in nadere overweging was gegeven en wij zien dus met vertrouwen den uitslag dier overweging te gemoet.

Vele der opgenoemde genootschappen hebben den wensch uitgedrukt, bij de verdeeling van de vruchten der internationale ruiling niet te mogen vergeten worden: met uitzondering echter van het provinciaal *Friesch* genootschap en dat tot zedelijke verbetering van gevangenen, zijn die wenschen niet striktelijk bepaald geworden; van een en ander heeft de commissie aanteekening gehouden en zij stelt zich voor bij eene nadere voordragt aan Uwe Excellentie die billijke wenschen te doen gelden.

Het bestuur eindelijk der vereeniging tot bevordering van de belangen des *Nederlandschen* boekhandels, gaf bij missive van den 7den September jl., aan de commissie zijne bijzondere ingenomenheid te kennen met de internationale ruiling en verklaarde zich bereid om daaraan naar vermogen de behulpzame hand te bieden, onder verzekering, dat het zijnen leden zou kennis geven van het door de commissie gedane voorstel, met dringende uitnoodiging om daaraan het gewenschte gevolg te geven.

De commissie had in haar programma (art. 4) den wensch uitgedrukt, dat ter bevordering van haar doel zich plaatselijke of gewestelijke commissien mogten vormen. Zij vond daartoe te eerder aanleiding in de algemeene opgewektheid, welke zich voor de plannen des heeren *Vattemare* tijdens zijn verblijf hier te lande vertoonde en in het gerucht dat omtrent het bestaan van zulke partiele vereenigingen de vorming eener centrale regeringscommissie vooruit liep. Zij meende dus met eene verklaring van het wenschelijke der zaak te kunnen volstaan, zonder zelve daarin regtstreeks werkzaam te zijn, waartoe haar eenigermate de titres ontbraken. Slechts op eene plaats is tot dusverre aan dien wensch en wel op de meest volkomene wijze beantwoord. Het was de commissie aangenaam en aanmoedigend, bij missive van 25 October te vernemen, dat de heeren professoren *Vissering*, *Geel*, *de Wal*, *Verdam* en dr. *Fruin* zich te *Leyden* tot eene commissie hadden vereenigd en dat zij als zoodanig uwer commissie den voorslag deden, met haar tot het gemeenschappelijk doel in de naauwste verbindtenis te treden. Het behoeft niet gezegd te worden dat de commissie dien voorslag met gretigheid en dankbaarheid aannam. Zij gevoelde zich daardoor te meer opgewekt, in de hoofdstad onderhandelingen aan te knoopen ter oprigting eener dergelijke subcommissie, en zij hoopt in een volgend rapport in staat te kunnen zijn Uwe Excellentie mede te deelen dat zij naar wensch geslaagd is.

Behalve de gift van den directeur van het archaeologisch kabinet te *Leyden*, heeft de commissie ook de giften te vermelden van de heeren baron *van Lynden van Hemmen*, jhr. mr. *J. C. de Jonge* en mr. *L. Ph. C. van den Bergh*, [illegible] nationale ruiling gedaan. Zij zou hier gaarne [illegible] geleerde vermelden, ware niet de [illegible] met de beginselen van haar programma in strijd. Zij heeft hernieuwde pogingen aangewend om den gedachten geleerde hare zienswijze aannemelijk te maken en zij vertrouwt dat het misverstand met het beste gevolg zal kunnen worden uit den weg geruimd.

Van alle die giften, zoo als ook van de boekwerken, welke van wege de departementen van algemeen bestuur zijn ingekomen, heeft de commissie eene methodieke lijst opgemaakt welke zij als bijlage de eer heeft Uwe Excellentie aan te bieden.

Schoon de commissie zelve nog niet in regtstreeksche briefwisseling met den heer *Vattemare* getreden is, heeft het Uwe Excellentie's behaagd haar mededeeling te doen van de bij Uwer Excellentie departement van den heer *Vattemare* ontvangene missiven. Met belangstelling heeft zij daaruit den onverflaauwden ijver van uwen agent leeren waarderen en de gunstige uitzigten vernomen, welke zich voor de uitvoering van zijn plan op eene grootere schaal voordoen. Een enkele maal heeft de commissie uit die brieven des heeren *Vattemare* aanleiding genomen tot het doen van nadere voorstellen. Zoo heeft zij gemeend te moeten protesteren tegen bepaalde aanwijzing van bestemming, welke de heer *Vattemare*, bij de door hem ingezondene boeken, hetzij naar eigene meening, hetzij op verlangen der gevers had gevoegd. De commissie heeft gemeend dat voor zooverre die boeken niet bepaaldelijk van wege Uwer Excellentie's departement waren aangevraagd, of voor zooverre niet de heer *Vattemare* door hier te lande aangegane beloften tot de inzending dier werken zich verpligt had, dergelijke bepalingen niet konden worden toegelaten, maar alles aan de vrije beschikking Uwer Excellentie moest verblijven. Een andermaal heeft de commissie, naar aanleiding van een schrijven des heeren *Vattemare*, zich veroorloofd Uwe Excellentie aan te raden in plaats van een aangeboden boekwerk een ander te verlangen van gelijke waarde, dat hier te lande ten eenen male gemist wordt.

Aangemoedigd door de gunstige ontvangst, welke hare voorstellen bij Uwe Excellentie hebben ontvangen, meent de commissie aan hare roeping te beantwoorden, door op dezelfde wijze voort te gaan.

De missives van den heer *Vattemare* strekten echter meerendeels ter begeleiding zijner boekbezendingen. Sedert hare vorming zijn aan de commissie drie zulke bezendingen ingekomen. Die te collationeren en te rangschikken was de eerste arbeid der commissie. Wat door de departementen van algemeen bestuur of andere hooge staatsligchamen bepaaldelijk was aangevraagd geworden, is door de commissie onmiddellijk ter zijde gelegd. Het catalogiseren dier boekwerken zoowel die van buiten ingezonden worden, als welke uit het binnenland ter beschikking van de commissie waren gesteld, heeft eene der hoofdwerkzaamheden der commissie uitgemaakt. Hoe zij die taak vervuld heeft, zal Uwe Excellentie kunnen beoordeelen uit de hiernevens overgelegde drieerlei inventarissen. De eene behelst naar tijdsorde de werken van den agent *Vattemare* ontvangen: de andere de werken ter verzending naar het buitenland bij de commissie ingekomen; de derde eindelijk is een meer methodieke catalogus waarin de werken *a* van den agent zoowel als de werken *b* voor den agent ontvangen geclasseerd

zijn en die dus als het eigenlijk fonds der internationale ruiling kunnen beschouwd worden.

De commissie meent nog als tot de geschiedenis harer verrigtingen behoorende te moeten vermelden, dat zij sedert hare oprigting vier gewone en vier buitengewone vergaderingen heeft gehouden.

Wanneer de commissie de resultaten van het bovenstaande verslag bijeentrekt, meent zij zich geregtigd te mogen verheugen, dat hare werkzaamheden in verhouding tot haren duur, niet geheel zonder vrucht zijn geweest. Vooral meent zij dit te kunnen zeggen ten opzigte der deelneming, welke aan het stelsel van internationale ruiling binnen 's lands is te beurt gevallen. Zeker door de ijverige en persoonlijke bemoeijingen des heeren *Vattemare* was het terrein ten gunstigste voorbereid, maar het strekt der commissie in allen gevalle tot aanmoediging, dat haar programma van de meeste genootschappen en wetenschappelijke inrigtingen tot dusverre ondersteuning en adhaesie heeft ondervonden. De vorming eener subcommissie te *Leyden*; de onvoorwaardelijke aansluiting van de curatoren der hoogeschool te *Groningen*; van de maatschappij van letterkunde te *Leyden*; van de provinciale *Friesche* en *Utrechtsche* genootschappen; de welwillende ontvangst van haren voorslag bij de vereeniging voor den *Nederlandschen* boekhandel; de toezeggingen onderhands van wege genootschappen, zoo als het hoofdbestuur der maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* ons gedaan, mag de commissie als behaalde voordeelen beschouwen.

Intusschen is het afgeloopen halfjaar door de commissie meer besteed geworden aan voorbereiding voor hare werkzaamheden, dan wel door die werkzaamheden zelve vervuld geweest. Zij heeft hare circulaires rondgezonden en de antwoorden op die circulaires ingewacht. Aan den wensch in het programma, art. 7, uitgedrukt is alzoo nog niet voldaan geworden; van geene zijde is er opheldering omtrent bestaande behoeften ingekomen, evenmin als voorslagen tot wijziging of uitbreiding van het programma ontvangen. Alleenlijk heeft het provinciaal *Friesch* genootschap eene aanwijzing medegedeeld omtrent de soort der boeken, welke bij voorkomende gelegenheid daar het meest welkom zouden zijn. Zelve heeft de commissie sedert ontdekt dat eene onduidelijkheid van art. 9 van het programma tot een dwaalbegrip aanleiding gegeven heeft, hetwelk zij gemeend heeft te moeten bestrijden. In dat artikel is namelijk gezegd, dat de verdeeling van het bij de commissie ingekomene aan de wijsheid der Regering aanbevolen blijft. De commissie had daarmede alleen de boeken en voorwerpen op het oog uit het buitenland bij haar ingekomen, en meende dat de Regering, als omtrent den staat der openbare inrigtingen, hare behoeften en hulpmiddelen langs officielen weg het best ingelicht, ook op de geschiktste wijze in staat was die behoeften te bevredigen. Men heeft echter aan de bedoelde woorden de uitlegging gegeven als of de Regering zich ook eene soort van beschikking voorbehield over hetgeen van binnen 's lands aan de commissie ten behoeve der internationale ruiling werd verstrekt. Van daar dat er inzenders geweest zijn, die uitdrukkelijk bij de zending hunner boekwerken hebben aangewezen dat dit exemplaar voor deze, dat voor gene inrigting of bibliotheek in het buitenland bestemd was. De commissie heeft de verzending van boekwerken onder die verpligting, beschouwd als buiten haren kring gelegen. Zoo zij bij eene voorkomende gelegenheid tegenover den heer *Vattemare* de vrije beschikking Uwer Excellentie over de door hem ingezonden boeken heeft trachten te handhaven, de wet der gelijkheid vordert, dat zij evenmin anticipere op de vrije beschikking der regeringen van *Frankrijk*, *Noord-Amerika* en *Zwitserland* en van zoovele als er tot het stelsel van internationale ruiling zijn toegetreden. Hebben eenmaal onze bezendingen onze grenzen overtreden, dan zijn zij te beschouwen als de eigendom der gezegde regeringen. Voor de commissie is de heer *Vattemare* geen bijzonder persoon noch de vertegenwoordiger van bijzondere belangen; hij is de vertegenwoordiger der Staten wier agent hij is en waarvan hij zijne instructien en mededeelingen ontvangt, even als hij dat doet van onze Regering. Aan die regeringen is hij respectivelijk verantwoordelijk voor het beheer van en de beschikking over het bij hem opgelegde boekenfonds, maar de afgever heeft onzes inziens van alle regt op het afgegevene afstand gedaan.

De commissie wenscht ook echter hier wel verstaan te worden: van de uit het binnenland ingezonden boeken heeft zij zich verpligt aan Uwe Excellentie de lijsten te onderwerpen; zij heeft zich verpligt aan Uwe Excellentie met bepaalde aanwijzing een voorstel te doen omtrent de boeken, welke zij naar buiten meent te moeten verzenden. Er volgt daaruit dat de Regering zich over de boeken eene contrôle voorbehoudt, welke aan ieder die nadenkt hoogst wenschelijk zal voorkomen. De commissie meent namelijk, het boekenfonds in twee hoofdrubrieken te moeten verdeelen; oude boeken, die buiten den gewonen handel zijn: boeken die nog algemeen tot bepaalde prijzen verkrijgbaar zijn.

Wat de eerste betreft, een van de leden der commissie heeft het voorstel gedaan, om in het programma een artikel in te lasschen, dat de commissie geenszins het doel had alle bij haar ingekomen boeken onvoorwaardelijk ter beschikking van het buitenland te stellen; maar dat zij zich ook voorstelde, wanneer het haar eenerzijds uit de verlangde opgaven van doubletten, anderzijds uit de mededeelingen omtrent bestaande behoeften gebleken was, dat een of ander werk op de eene plaats overtollig was, en dat op eene andere plaats in ons land eene bestaande gaping daarmede kon worden aangevuld, daaromtrent aan Uwe Excellentie de noodige voorstellen te doen. Het voorstel werd om bepaalde redenen toen door den voorsteller zelven teruggenomen; maar hij meende dat daardoor een bezwaar zou worden opgeheven, hetwelk misschien hier of daar tegen de openbaarmaking der aanwezige doubletten zou kunnen oprijzen; hij had daartoe bovendien aanleiding in een onderhoud dat hij de eer had met Uwe Excellentie zelve te hebben. Toen hij zich ter gelegenheid van het bezoek des heeren *Vattemare* veroorloofde Uwer Excellentie aan te wijzen, waar zekere belangrijke verzameling overcompleet was, maakte Uwe Excellentie de opmerking dat diezelfde verzameling bij eene onzer voornaamste wetenschappelijke inrigtingen gemist werd en dat het wenschelijk ware dat de daar bestaande behoefte vervuld werd, eer men aan verzending naar het buitenland dacht. De commissie is geheel van hetzelfde beginsel doordrongen en zij neemt zich voor aan Uwe Excellentie, bij de te doene voorstellen uiterst omzigtig te zijn ten opzigte der boeken, die als buiten den handel kunnen beschouwd worden; karig vooral omtrent boeken hier te lande niet gedrukt of uitgegeven en die daarom als te zeldzamer kunnen beschouwd worden: spaarzaam omtrent zulke die als uitverkocht beschouwd worden of bibliografische waarde hebben.

Toen de Commissie aan Uwe Excellentie de eer had de vraag te rigten of de door de hoogeschool te *Groningen* aangewezene doubletten, reeds van nu af als tot haar boekenfonds behoorende, konden worden beschouwd, was het geenszins haar doel die voetstoots naar den heer *Vattemare* te verzenden, maar die ten behoeve van binnenlandsche bibliotheken, overeenkomstig nadere voordragt en onder goedkeuring van Uwe Excellentie, mobiel te maken.

Er is nog eene aanleiding bijgekomen, welke op dit punt de Commissie te meer omzigtig maakt. Door onze oude verwantschap en veelvuldige betrekkingen is er misschien geen land met hetwelk eene ruiling van doubletten van oude werken voordeeliger ware dan met *Belgie*. De Commissie had zich zelfs te dien opzigte iets goeds van het bezoek des heeren *Vattemare* aldaar beloofd. Intusschen heeft dezer dagen in *Belgie* eene drukke verplaatsing dier dubbelen plaats: maar eerst worden daar de provinciale bibliotheken bedacht, en volgens een onlangs voorgedragen plan zal het dan nog resterende aangewend worden tot aanvulling der nieuwlings opgerigte bibliotheek van de Académie des sciences et belles lettres. Niets daarvan alzoo zal waarschijnlijk ons ten voordeele komen.

Ten opzigte van nieuwe boeken die nog in den handel zijn, achtte de Commissie hetzelfde voorbehoud ten eenen male ongeoorloofd. Deze aan binnenlandsche bibliotheken af te geven, ware aan het debiet afbreuk doen en alzoo ingrijpen in de regtmatige inkomsten van schrijvers, uitgevers en boekhandelaars. Zulke boeken houdt zij derhalve ten eenen male voor het buitenland bestemd; doch ook hier meent zij met overleg te werk te gaan. Zij heeft den genootschappen vijf exemplaren harer werken aangevraagd: de boekhandelaars heeft zij uitgenoodigd, drie exemplaren van het door hen uitgegevene ter harer beschikking te stellen. Verzendt zij die exemplaren op eens, dan is hoogst waarschijnlijk de weg tot aanvrage van nieuwe exemplaren afgesloten. Zij wenscht intusschen, in het belang van de zaak der internationale ruiling, dat de aanleiding tot eene dergelijke aanvrage dikwijls voorkome. Zij vleit zich met het vooruitzigt dat het stelsel ook aangenomen zal worden door andere Staten, met welke wij op gelijke wetenschappelijke hoogte en in gelijke wetenschappelijke rigting zijn. Wij drukken onze meening te liever door een voorbeeld uit, om aan het genootschap hetwelk dat voorbeeld gaf, eene verdiende hulde te brengen. Het Provinciaal *Friesche* genootschap heeft van alle zijne werken zes exemplaren ingezonden. Die werken zijn hoogst belangrijk voor *Friesche* en in het algemeen voor *Noordsche* geschiedenis en linguistiek. Wat echter de Staten betreft, met welke ons land tot dus verre in ruilverkeer staat, men zal moeten erkennen dat zij voor *Noord-Amerika* en *Frankrijk* slechts betrekkelijke, voor *Zwitserland* bijna geene waarde hebben. De commissie aarzelt dus niet Uwe Excellentie voor te stellen, van de zes ter onzer beschikking staande excemplaren niet meer dan twee voor het oogenblik naar het buitenland te verzenden. Want zij wenscht de gelegenheid te behouden om aan voorkomende aanvragen te voldoen, in gevalle, gelijk zij hoopt, *Engeland*, *Denemarken*, *Pruissen*, *Hannover*, de *vrije steden* aan de *Oostzee* het stelsel van ruiling mogten omhelzen.

Voor deze vooral toch rekent zij dat de bedoelde werken een aangenaam geschenk zouden zijn. Van daar dat de commissie, terwijl zij zich jegens de gevers verbindt, dergelijke werken nimmer aan inlandsche bibliotheken af te staan, echter Uwe Excellentie voorslaat, niet dan een gedeelte der beschikbare exemplaren voor het oogenblik af te geven en de overige in het fonds van ruiling op te leggen, tot dat de gelegenheid eener goede plaatsing zich aanbiedt of van den eenen of anderen kant eene dringende aanvrage mogt inkomen.

Onder 's hands is der commissie nu en dan de bedenking voorgekomen of wel de hoeveelheid en waarde der ten gevolge der internationale ruiling bij ons ingekomene boekwerken gelijkstaat met de hoeveelheid en de waarde der boekwerken die onzerzijds zijn afgegeven. Het bleek haar niet onduidelijk dat daarvan de meer of mindere bekrompenheid in het geven afhankelijk werd gemaakt. Zij vertrouwt echter dat de openbaarmaking onzer staten die bedenking op eene bevredigende wijze zal oplossen. Zij ontveinst zich echter niet dat er tot het maken dier bedenking eenige aanleiding bestond. De bij ons ingekomene werken waren voor een groot gedeelte van dien aard, dat zij voor de bibliotheken van wetgevende ligchamen, of departementen van algemeen bestuur als bestemd schenen. Velen zijn reeds die bestemming gevolgd en daardoor voorzeker wel ten algemeenen nutte aangewend, maar niet voor algemeen gebruik tastbaar geworden. Vele dier werken betroffen wetgeving, staatsregt, statistiek, industrie: vele daarvan waren van oogenblikkelijk maar voorbijgaand belang: voor andere wetenschappen, met uitzondering van historie misschien, vonden wij ons karig bedeeld. Welk gewigt ook *Noord-Amerika* moge geroepen zijn in de schaal der wereldgebeurtenissen te leggen, de commissie moet erkennen dat hetgeen zij omtrent *Noord-Amerika* ontving, buiten alle verhouding is met hetgeen omtrent de wetenschappelijke beweging in andere Staten aan haar werd medegedeeld. Men kan daaruit bij voorraad besluiten dat de wereld vóór 1750 weinig bij de ruiling is bedacht geworden. De commissie acht het haren pligt Uwe Excellentie hierop opmerkzaam te maken. Het behage Haar den agent in te lichten, dat zoo wij onzerzijds de meest verschillende instellingen, de meest uiteenloopende genootschappen oproepen tot medewerking aan het gemeenschappelijk doel, die instellingen en genootschappen eenig regt hebben van de andere zijde de meest mogelijke veelzijdigheid in hetgeen herwaarts gezonden wordt te wenschen. Haar ijver zal te grooter zijn, naar mate elk hare belangen te meer behartigd ziet. Het behage daarom Uwe Excellentie haren agent te herinneren hoe welkom der commissie de belofte geweest is, ook van het in *Frankrijk* uitgegevene met evenveel mildheid als van hetgeen in *Amerika* het licht zag, ons mededeeling te doen. Het behage haar dien agent aan te moedigen, zijne betrekkingen ook uit te breiden tot zulke Staten, die nog niet in het stelsel van internationale ruiling deelen, maar met welke ons land als geroepen schijnt het meest levendige wetenschappelijke verkeer te onderhouden.

De commissie dingt daarmede niets af op de waarde van hetgeen ter nadere uitdeeling bij Uwer Excellentie's departement beschikbaar is. Integendeel, dat gevoegd bij hetgeen uit hier te lande aanwezige doubletten herkomstig is, zou ten volle den wensch bevredigen, dergenen die zoo als zij hierboven zeide, naar de *vestigia retrorsum* vragen. De commissie stelt zich daarom voor, bijna onmiddellijk na de indiening van dit haar rapport, Uwer Excellentie eene voordragt te doen omtrent de plaatsing der onder haar berustende boekwerken. Zij wenscht dat te doen op eene wijze waardoor de nuttigheid van het internationale stelsel voor allen het meest blijkbaar worde. Zij zal bij hare voordragt overeenkomstig artikel 3 van haar programma, in de eerste plaats die bibliotheken bedenken, welke het meest ten algemeenen gebruike openstaan: zij zal voorts den regel be-

hartigen, dat aan wie heeft zal gegeven worden, wat hij niet heeft; opdat alzoo de internationale ruiling er toe bijdrage, dat bepaalde vakken in bepaalde bibliotheken zooveel mogelijk volledig mogen vertegenwoordigd zijn, liever dan dat hetgeen tot die vakken betrekkelijk is, hier en ginds bij stukken en brokken verstrooid zij. Wat werken betreft, behoorende tot zeer speciale vakken, waarvoor speciale inrigtingen hier te lande bestaan: zij wenscht de bibliotheken dier inrigtingen zooveel mogelijk te bevoordeelen: maar zij vertrouwt tevens dat de openbaarmaking van het ingezondene en de openbaarmaking der plaats waar het berust, strekken moge om het voor het algemeen toegankelijk te maken, omdat het algemeen in de zaak der ruiling geacht wordt te deelen en dus ook regt op de vruchten daarvan heeft.

De Commissie heeft Uwe Excellentie ter goeder trouw van hare verrigtingen verslag gedaan. Zij herhaalt wat zij zeide: er is minder gewerkt dan voorbereid. Hetgeen voorbereid is belooft echter ruime stof van werkzaamheid voor het aanstaande jaar. De commissie ziet eene veel grootere uitbreiding van hare betrekkingen en werkzaamheden te gemoet, en neemt hare aanstaande taak met moed op zich. Zij mogt van Uwe Excellentie zooveel vertrouwen en ondersteuning ondervinden, dat zij aan de dankbare herinnering daarvan de overtuiging paart van nimmer te vergeefs Uwe Excellentie om medewerking of verligting bij zwaardere of uitgebreider bemoeijingen te zullen aanzoeken. Bij de hulde, welke de commissie in dit opzigt eerbiedig aan Uwe Excellentie toebrengt mag zij de verschuldigde dankbetuiging niet vergeten aan de hoogere en lagere ambtenaren bij Uwer Excellentie's departement, die haar de uitvoering van den haar opgedragen last, door welwillendheid en hulpvaardigheid zoo gemakkelijk en aangenaam hebben gemaakt.

'sGravenhage, den 24sten December 1852.

De Commissie voor de internationale ruiling van voorwerpen van wetenschap en kunst,

L. J. F. Janssen.
J. W. Holtrop.
R. C. Bakhuizen van den Brink.

BIJLAGE.

LIJST der verschillende Wetenschappelijke, Letterkundige en andere inrigtingen, aan welke door de Commissie voor de internationale ruiling circulaires en programma's gezonden zijn.

Amsterdam.

Koninklijke academie van wetenschappen.
Maatschappij tot bevordering der bouwkunst.
» tot Nut van 't Algemeen.
» tot Nut der Israëliten in Nederland.
» tot bevordering der toonkunst.
Genootschap ter bevordering van genees- en heelkunde.
» Een onvermoeide arbeid komt alles te boven.
» Natura artis magistra.
» (Nederl.) tot zedelijke verbetering der gevangenen.
Maatschappij ter bevordering van landbouw.
» (Holl.) voor fraaije kunsten en wetenschappen.
Nederlandsch Bijbelgenootschap.

Haarlem.

Teijler's Godgeleerd genootschap.
» tweede genootschap.
Hollandsche maatschappij der wetenschappen.
Nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid.
Rederijkerskamer: de Wijngaardranken; zinspreuk: Liefde bove n al.
Hollandsche maatschappij van landbouw.

Leyden.

Maatschappij der Nederlandsche letterkunde.
» (Koninkl.) ter aanmoediging van den tuinbouw.
» (Entomologische).
Museum van oudheden.
Kabinet van munt- en penningkunde.
» van platen, enz.

's Gravenhage.

Letterkundig genootschap: Oefening kweekt kennis.
Haagsch genootschap tot verdediging van de Christelijke godsdienst.
Koninklijk munt- en penning-kabinet.
Nederlandsche vereeniging tot afschaffing van sterken drank.

Delft.

Koninklijk instituut voor ingenieurs.

Utrecht.

Provinciaal Utrechtsch genootschap van kunsten en wetenschappen.
Historisch genootschap.
Genootschap voor landbouw en kruidkunde.

Rotterdam.

Bataafsch genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte; onder de zinspreuk: Certos feret experientia fructus.
Zendeling-genootschap.

Groningen.

Genootschap: Pro excolendo jure patrio.
Onderwijzers-genootschap.

Limburg.

Genootschap voor geschiedenis en oudheden te Maastricht.

Arnhem.

Genootschap. (Natuurkundig): Tot nut en vergenoegen.

Middelburg.

Zeeuwsch genootschap der wetenschappen.

's Hertogenbosch.

Provinciaal genootschap van kunsten in Noordbrabant.

Leeuwarden.

Friesch genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde.

Batavia.

Bataviaasch genootschap der kunsten en wetenschappen.

Bibliotheken.

Bibliotheek (Koninklijke) te 's Gravenhage.
» der Leydsche hoogeschool.
» » Utrechtsche »
» » Groningsche »
» van het Athenaeum te Amsterdam.
» » » » » Deventer.
» te Leeuwarden.
» der maatsch. van Nederlandsche letterkunde te Leyden.
» van Thijsius te Leyden.
Bibliotheek van Teijler te Haarlem.
» (stads) te Haarlem.
» van het seminarium te Warmond.
» » » » » 's Hertogenbosch.
» der Remonstranten te Amsterdam.
» der Doopsgezinden te Amsterdam.
's Rijks Archief te 's Gravenhage.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

In de zitting van het Lagerhuis van den 18den dezer heeft de kanselier der schatkist in eene rede die nagenoeg vijf uren aanhield, de finantiele gesteldheid en vooruitzigten des lands uiteengezet. De inkomsten over het met den 5den dezer afgeloopen dienstjaar hadden 53,089,000 L. st. bedragen, of 1,464,000 L. st. meer dan de raming. De uitgaven waren begroot op 51,163,000 L. st. maar hadden slechts bedragen 50,782,000 L. st. De staatsrekening wees een werkelijk overschot aan van 2,460,000 L. st., doch alvorens te kunnen bepalen, in hoeverre hiervan kon gebruik gemaakt worden tot verligting der belastingen, moest gelet worden op de vermeerdering der uitgaven over het aangevangen dienstjaar, die vastgesteld waren op een gezamenlijk bedrag van te zamen [illegible] L. st.; zoodat reeds drie vierde gedeelte van het overschot der middelen verslonden wierd door uitgaven, die ter voldoening aan wettelijke bepalingen geschieden moesten of voor 's lands verdediging bewilligd waren. De minister wees vervolgens in bijzonderheden aan, welke posten op de begrooting van uitgaven voor het loopende jaar tot een verhoogd bedrag waren uitgetrokken, en hoe veel meer dit jaar voor de nieuw opgerigte burgermilitie en voor het openbaar onderwijs zou uitgegeven worden, alsmede hoe veel daarentegen de verlaging van andere posten van uitgave bedroeg. Vervolgens zette hij uiteen, welke opbrengst van de onderscheiden middelen over dit jaar kon worden verwacht, en stelde het gezamenlijk bedrag daarvan op 52,990,000 L. st. Naar deze raming zou er alzoo een overschot zijn van 807,000 L. st., hetwelk hij echter, om niet aan misrekeningen bloot te staan, op 700,000 L. st. wilde stellen, en bijna een derde van deze som, 220,000 L. st., vloeide niet voort uit blijvende of wederom voorkomende baten.

In het door het Huis verworpen finantieel plan van den vorigen kanselier der schatkist, waren ten behoeve der belanghebbenden bij de scheepvaart en reederij en ten gunste der West-Indische kolonien, als vergoeding voor de verloren bescherming, maatregelen voorgedragen die aan de schatkist eenig verlies zouden berokkend hebben. Het tegenwoordige ministerie meende door de reeds voorgedragen wets-bepalingen aan de handelsscheepvaart aanmerkelijke tegemoetkoming en niet geringe voordeelen te kunnen verzekeren zonder verhooging van de jaarlijksche uitgaven der schatkist. Aangaande de West-Indien moest de minister tot zijn leedwezen zeggen, dat het gouvernement weinig of niets ter voldoening aan de wenschen dier kolonien kon doen, zonder in strijd te geraken met zijne meer uitgebreide verpligtingen jegens het land in het algemeen. Het fonds tot het doen van voorschotten voor werken van algemeen nut, hetwelk de vorige kanselier der schatkist, ten einde zijn budget te doen sluiten, wilde opheffen en in de inkomsten voor dit jaar insmelten, meende het tegenwoordige ministerie te moeten in stand houden, daar het zoo goed beheerd wierd dat het, na reeds [illegible] plaatsen eene hoogst nuttige tegemoetkoming te [illegible] opleverde.

[illegible] Het was niet onmogelijk deze belasting af te schaffen: zij zou door de invoering van andere belastingen, die hij aanwees, ophouden onmisbaar te zijn. Dit wierd echter door het ministerie voor 's lands welbegrepen belang niet wenschelijk geacht. Hierbij moest men niet alleen letten op de opbrengst der income-tax, hoe groot die dan ook was (5,500,000 L. st.); ware deze belasting reeds vroeger als een redmiddel in de finantiele moeijelijkheden aangewend, zij zou een groot en heilzaam tegenwigt geweest zijn tegen de strekking tot onbedachte vermeerdering der staatsschuld. Hij wees verder door berekeningen aan dat, indien aan dit groote middel tot heffing van geld voor den Staat zijne kracht niet door onberaden veranderingen ontnomen wierd, hetzelve Engeland in staat stelde om, bij het onverhoopt uitbreken van eenen oorlog, onverwijld een leger van 300,000 man en eene vloot van 100,000 zeelieden uit te rusten en daarbij nog andere middelen van verweering te werk te kunnen stellen, waardoor het land sterk genoeg zou zijn om de gansche wereld ten strijde te dagen. Veertig jaren geleden, in eenen tijd van uitputtende worstelingen, was het door de income-tax mogelijk geworden, een inkomen voor de schatkist te heffen hetwelk de uitgaven van het burgerlijk bestuur te boven ging; in 1842, in eenen tijd van vrede, werden met dit reusachtig middel niet minder merkwaardige uitkomsten bewerkt; en thans kon hetzelve dienstig zijn tot voltooijing der hervorming van Engelands handelsstelsel, en daarmede van de handelswetgeving van andere volken. Was alzoo de afschaffing der income-tax voor het algemeen belang niet raadzaam, hij erkende dat zij geen duurzaam bestanddeel van 's lands finantieel stelsel kon uitmaken, tenzij haar omslag meer gelijkmatig kon worden gemaakt, hetgeen niet zou kunnen worden ondernomen zonder maatschappelijke vraagstukken van niet gering gewigt te doen oprijzen, terwijl de bezwaren van het onvermijdelijk beginsel van eigen aanslag nimmer geheel zouden kunnen worden verholpen. Alhoewel het eene belasting geheeten werd, was het veeleer een ingewikkeld belastingstelsel. Voor grondbezit en gebouwde eigendommen wierd niet minder dan twaalf 28ste deelen van de geheele opbrengst der belasting betaald; voor bedrijven van handel en nering negen 28sten; dus voor deze beide te zamen drie vierden van de geheele belasting, terwijl de beroepen slechts nagenoeg een 22ste [illegible]. Men beweerde dat onzekere en vaste inkomsten niet naar denzelfden maatstaf behoorden belast te worden: maar de vraag was hoe eene juiste scheidslinie tusschen die beide soorten van inkomen te trekken. Hij meende dat de klagten over de onregtvaardigheid van den omslag der belasting voor een groot deel zouden verdwijnen, wanneer men vergeleek hetgeen voor vaste goederen en hetgeen voor bedrijven van handel en nering thans werd opgebragt; want de eigenlijke last der income-tax drukte op het grondbezit en de gebouwde eigendommen, zonder eenige korting voor onzuivere inkomsten, wegens onderhoud, kosten van beheer en brandverzekering, enz. waarvoor men, het tegenwoordige stelsel van heffing verlatende, zeker eene aanmerkelijke korting zou moeten verleenen. Op grond hiervan berekende de minister dat deze soort van eigendom in de daad negen pence van elk pond sterling inkomen in de belasting betaalde, terwijl van handel en nering slechts zeven pence geheven

wierd. Hij meende alzoo, dat men thans inderdaad reeds niet ver af was van de verhouding van 7 en $5^1/_4$ pence, dien de vorige kanselier der schatkist tot wijziging van den tegenwoordigen omslag had voorgesteld; wierd de bestaande grondslag voor de heffing der income-tax verlaten, dan zou er een strijd tusschen de onderscheiden standen der maatschappij ontstaan, en waarop die zou uitloopen, was bezwaarlijk te voorzien. Men had beweerd dat de aanslag van land tot dien van handel en bedrijf behoorde te staan als vier tot drie: maar deze verhouding bestond thans eigenlijk reeds. Wat den wensch betrof, om meer regelmatigheid tusschen de verschillende klassen van beroepen en bedrijven in den omslag der belasting te brengen, en de inkomsten [illegible] naar hare meerdere of mindere duurzaamheid te belasten, dit [illegible] ondoenlijk; eenige bedrijven gaven nog vaster inkomsten dan staatsschuldbrieven; bij andere daarentegen kon voor geen drie jaren tijds op een duurzaam inkomen worden gerekend. Buitendien wierden de handel- en neringdoenden met zeven pence van elk door hen zelven aangegeven pond sterling inkomen belast; en deze eigen aangifte was veelal beneden het werkelijk inkomen. Het was vooral in den aanslag der inkomsten uit staatsschuldbrieven en dergelijke, dat verandering gevraagd wierd; doch zijns inziens was de tegenwoordige bepaling van dien aanslag eerder aanmerken tegen het verlaten van het bestaande stelsel. Bij de wet was aan de staatsschuldeischers toegezegd „dat de Staat den interest zoude betalen zonder daarop belasting of regt te heffen." Deze bepaling moest een redelijken zin hebben; en geen andere redelijke zin kon daaraan gegeven worden dan de opvatting waaronder sedert vele jaren de staatsschuld aangegaan of vernieuwd was, te weten dat het inkomen uit staatsschuld als gewoon jaarlijksch inkomen zou beschouwd en belast worden; elk voorstel om die inkomsten te kapitaliseren en naar de gekapitaliseerde waarde te belasten, zou in strijd zijn met eene redelijke opvatting dier wetsbepaling, en eene trouwbreuk uitmaken waartoe geen Britsch parlement met eere zijne toestemming zou kunnen geven. Buitendien wierd slechts een derde der Britsche staatsschuld in vollen eigendom bezeten; en de overige twee derden in gedeeltelijken en min of meer bezwaarden eigendom.

Hetgeen van de inkomsten van beroepen geheven werd bedroeg slechts een 22ste deel van de geheele opbrengst der incometax, en in dit opzigt wierd door de publieke opinie eene verandering gewenscht; maar de minister waarschuwde het Huis, de verbazend moeijelijke taak van de herziening der belasting niet te ondernemen wegens een zoo gering gedeelte derzelve. Hoe gaarne het gouvernement ook aan de publieke opinie door eene wijziging der belasting had willen voldoen, het was daarbij op onoverkomelijke moeijelijkheden gestuit; als proeve hiervan wees hij nog inzonderheid op de afloopende inkomsten, uit belegging van kapitaal in vaste of roerende goederen voortvloeijende.

Het gouvernement zag alzoo in de incometax een hulpmiddel van [illegible] maar van zoodanigen aard dat het niet tot een duurzaam bestanddeel van 's lands financieel stelsel kon worden gemaakt. Een ding was er, waarvoor de minister het Huis inzonderheid waarschuwde, namelijk er stuksgewijze veranderingen in te brengen en proef op proef te nemen. Wat daaraan gedaan wierd, behoorde stout, eenvoudig en vastberaden te zijn; anders zou een van 's lands beste finantiele hulpmiddelen in gevaar komen. Het gouvernement beoogde aan de onzekerheid ten opzigte dezer belasting een eind te maken; het meende maatregelen te moeten nemen om haar als eene tijdelijke belasting te kenmerken en tevens den weg te banen tot hare afschaffing op een gegeven tijdstip. Het stelde voor, zekere verzachtingen in de bestaande bepalingen te brengen; ruimer toepassing te geven aan het beginsel der verrekening van verschillende soorten van inkomsten tegen elkander; en in verband met het algemeene stelsel der belastingen te handelen in den zin dergenen die meenden, dat de belasting te zwaar drukte op bekwaamheid en ijver, en niet zwaar genoeg op vermogen. Derhalve stelde de regering voor te bepalen dat de belasting tot April 1855 zou worden geheven naar den tegenwoordigen maatstaf van zeven d. van elk pond sterling inkomen; vervolgens tot April 1857 naar den maatstaf van zes d. en eindelijk tot April 1860 naar den maatstaf van vijf d., en met April 1860 de belasting af te schaffen.

De vernieuwing der incometax wilde het gouvernement doen gepaard gaan met eene verligting van andere belastingen. Doch om dit met goed gevolg te kunnen doen, was er meer noodig dan het gering batig slot welks bestaan hij had aangewezen. Uit dien hoofde wilde het ministerie, gelijk het vorige kabinet, de vrijstellingen van de incometax, thans aan elk inkomen beneden 150 L. st. en aan Ierland verleend, inkorten, zooveel de billijkheid medebragt; het stelde voor, elk inkomen van 100 tot 150 L. st. te onderwerpen aan eene heffing van vijf d. per pond, voor al den tijd waarvoor de incometax nog zou worden in stand gehouden; dit was te billijker, daar de verligting, welke men door de invoering der incometax aan de belastingpligtigen van lieverlede had kunnen verleenen, ook aan de lieden die minder dan 150 L. st. inkomen hadden, te goed gekomen was. De redenen waarom Ierland in der tijd van de income-tax was vrijgelaten, bestonden naar het oordeel der regering niet langer, en ook dat deel des rijks was bevoordeeld door de verandering van 's lands finantieel stelsel. Verder stelde de regering voor, ten einde het vermogen meer in evenredigheid met bekwaamheid en ijver te belasten, vaste goederen voortaan ook aan het successieregt te onderwerpen: hetgeen op den duur het jaarlijksche staatsinkomen met 2,000,000 L. st. zou vermeerderen. Daarbij eene verhooging van den accijns op sterke dranken in Schotland en Ierland, alsmede een patentregt voor slijters van eetwaren en victualie voegende, bekwam men voor dit jaar eene vermeerdering der inkomsten van 1,344,000 L. st., hetgeen met het batig slot zou toelaten de andere belastingen met 2,149,000 L. st. te verligten. De ontheffingen welke de regering dien ten gevolge voorstelde, waren: kwijtschelding aan Ierland van zekere tijdens de jongste rampen van hongersnood en heerschende ziekten gedane voorschotten; afschaffing van den accijns op zeep; de verlaging van eenige zegelregten (waaronder het regt op het procureurspatent, hetwelk van 12 L. st. en 9 L. st. tot 9 L. st. en 6 L. st. zou gebragt worden); verlaging van het regt op dagblad-advertentien; afschaffing van het zegelregt op bijvoegsels van dagbladen; verlaging van het regt op huurrijtuigen, eigen rijtuigen, dienstboden, paarden en honden; eene trapsgewijze verlaging van het invoerregt op thee, zoodat het van April 1856 slechts 1 sh. per pond zou bedragen. Verder was het de bedoeling der regering, alle invoerregten die weinig of niets voor de schatkist opbragten, en de nog bestaande beschermende invoerregten op zekere fabricaten af te schaffen, en geen hooger regt dan van tien per cent op eenig bewerkt artikel in stand te houden; specifieke regten overal, zooveel doenlijk, in plaats te stellen van regten naar de waarde; het onderscheid van regt bij invoer van zekere goederen uit de Britsche kolonien en uit het buitenland, te verminderen; en eindelijk het invoerregt op zekere voedselstoffen (appelen, kaas, eijeren, boter, enz.) te verlagen.

Door deze onderscheiden verligtingen van den druk der belastingen zou de schatkist in het loopende jaar 1,656,000 L. st. verliezen; en alzoo sloot het budget met een geraamd overschot van 493,000 L. st.

Eindelijk sprak de heer Gladstone over de finantiele vooruitzigten van volgende jaren, en betoogde dat onder den invloed van het vrijhandelsstelsel, en ook van de nu voorgedragen nieuwe verligting der belastingen die het levensonderhoud duur en het arbeidsloon hoog maakten, het staatsinkomen in het jaar 1860 in zulk een goeden staat zou zijn dat dan de income-tax kon worden gemist.

De eerste discussie over het veelomvattend plan van den minister van finantien zal in de zitting van aanstaanden Maandag worden gehouden, zullende alsdan inzonderheid gehandeld worden over de voorstellen betreffende de income-tax, het successieregt en den accijns op sterke dranken.

— In de zitting van het Hoogerhuis van den 18den is weder uitvoerig beraadslaagd over de Iersche kweekschool van Roomsche geestelijken. Een voorstel om naar hare inrigting en den geest der aldaar gegeven wordende opvoeding onderzoek te doen, werd door den eersten minister lord Aberdeen bestreden, als uitgaande van eene vijandige gezindheid tegen de Roomsche medeburgers, en van de bedoeling om de kweekschool door onttrekking van het rijkssubsidie te gronde te rigten; het voorstel werd ten slotte met 110 tegen 58 stemmen verworpen. Tevens deed lord Aberdeen een gewijzigd voorstel van onderzoek; volgens zijne meening toch mogt, ja moest de Staat onderzoeken hoe de gelden die hij tot bevordering der opvoeding verleende, werden aangewend; gelijk de Staat onlangs nog naar de inrigting der beide aloude Engelsche hoogescholen, die van Oxford en Cambridge, en naar den aard van het onderwijs aldaar een onderzoek had ingesteld. Dit voorstel is zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

— De *Times* van gisteren, den 20sten, zegt in zijn beursberigt, dat het door den kanselier der schatkist voorgedragen budget in de Londensche handelswereld bijkans algemeen bijval vindt.

— In het genoemde blad leest men een berigt uit Malta van den 12den dezer, volgens hetwelk de bevelhebber van het aldaar liggende Britsch eskader den volgenden dag bevel verwachtte te ontvangen, om in zee te steken.

ZWEDEN EN NOORWEGEN.

Bij besluit van den 12den dezer heeft Zijne Majesteit de Koning van Zweden de regerings-commissie, welke gedurende zijne ziekte met het beleid der zaken belast is geweest, ontbonden en het bestuur der staats-aangelegenheden wederom zelf aanvaard.

BELGIE.

De Belgische Senaat heeft zich in zijne zitting van den 19den dezer met 28 tegen 9 stemmen vereenigd met het wets-ontwerp, waarbij voor het aanleggen van eenen spoorweg van Lier naar Turnhout concessie en ondersteuning van staatswege verleend wordt. Thans is nog alleen de koninklijke bekrachtiging noodig om de voordragt tot wet te verheffen; en vervolgens zal onverwijld door de concessionarissen de hand worden gelegd aan de daarstelling eener communicatie die ook voor het internationaal verkeer in het vervolg van tijd belangrijk geacht wordt.

FRANKRIJK.

Het Wetgevend Ligchaam heeft in zijne zittingen van den 18den en den 19den dezer beraadslaagd over een wets-ontwerp tot vaststelling der regelen volgens welke de officieren van de zeemagt tot de reserve zullen overgaan en op pensioen gesteld zullen worden. Het wets-ontwerp is ten slotte aangenomen, doch een en dertig leden hebben tegen hetzelve gestemd. Men merkt hierbij op, dat in deze wetgevende zitting de minderheid nog nimmer zoo groot geweest was, maar zich steeds tot een vijftal stemmen of minder had bepaald.

SPANJE.

De jongste berigten uit Madrid, van den 15den dezer, laten het nog onzeker welke staatkunde het nieuwe ministerie zal volgen. Volgens het *Journal des Débats* verzekerde men dat het elk plan van grondwetsherziening opgegeven had.

ITALIE.

In de zitting der Sardinische Kamer van Vertegenwoordigers van den 19den dezer is van regeringswege eene som van fr. 400,000 aangevraagd, om daaruit voorschotten te doen aan de in Sardinie genaturaliseerde Lombardiers, die door de inbeslagneming hunner in Lombardije gelegen bezittingen hulpbehoevend geworden zijn.

Terwijl alzoo de Sardinische regering niet alleen de belangen der uitgewekenen op den diplomatieken weg voorstond, maar ook voor geheel Europa deed blijken hoe zwaar die lieden door den maatregel der Oostenrijksche regering getroffen werden, was de Oostenrijksche gezant nog te Turyn; en hij scheen aldaar te zullen blijven, niettegenstaande de Sardinische gezant Weenen reeds verlaten had.

TURKIJE.

Uit Konstantinopel zijn berigten van den 7den dezer ontvangen. Omtrent de onderhandelingen tusschen de Porte en Rusland melden zij niets nieuws; doch uit dezelve blijkt dat men te Konstantinopel algemeen, ook in hooge en veelal wel onderrigte kringen, geloofde dat de vorst Mentschikoff zijne bemoeijingen geenszins tot de aangelegenheid der gewijde oorden bepaalde maar op weg was om een of- en defensief bondgenootschap tusschen Rusland en Turkije tot stand te brengen.

BEURS-BERIGTEN. (*Naar officiele opgaven.*)

Parijs 19 April: Fransche 3 pcts. rente fr. 80.50; — idem $4^1/_2$ pct. fr. 103,70.

Londen 19 April: Engelsche 3 pcts. consols. $100^1/_2$ pct. — Nederl. $2^1/_2$ pcts. schuld $66^3/_8$ pct.; — idem 4 pcts. $96^7/_8$ pct.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 21sten April* 1853.

In eene op heden gehouden vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal is de vergadering der Staten-Generaal van 1852—1853, namens Zijne Majesteit den Koning, door de heeren Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog gesloten.

Met dit nommer der *Staats-courant* worden verzonden:

1°. vel 32 en 33 van het BIJBLAD I, inhoudende het verslag van het verhandelde in de zitting der Eerste Kamer van den 20sten April jl.;

2°. vel 137 van het BIJBLAD II, het verslag inhoudende van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van den 20sten dezer; en

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

*** De Audientie van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal op Zaturdag den 23sten dezer geen plaats hebben.

Provincie *Gelderland.*

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 6den Mei 1853, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 5de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

1°. Het leveren en plaatsen van eene Hardsteenen Peilschaal in het Pannerdensche Kanaal, aan den Roswaardschen dam, onder Doornenburg;

2°. Het leveren en plaatsen van Hardsteenen Peilschalen aan den Ouden Rhijn te Oud-Zevenaar, en aan den Beneden-Rhijn, te Heteren en aan het Lekskensveer.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving, volgens Art. 12 van de beide Bestekken.

De Bestekken der bovengemelde Aanbesteding zullen ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur Conrad en den Ingenieur Blaauw, te Arnhem.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

Provincie *Gelderland.*

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 6den Mei 1853, des [illegible] Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 5de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

Het Maken van twee Gemetselde Steenen Duikers, in plaats van bestaande Houten, in het gedeelte van den Grindweg van Zutphen over Lochem naar Goor, gelegen in de provincie Gelderland.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving, volgens Art. 8 van het Bestek.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland, te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken in die provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur Conrad te Arnhem en den Ingenieur Rose, te Zutphen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

MINISTERIE VAN JUSTITIE.

*** De Minister van Justitie maakt bij deze bekend dat zijne gewone Audientien zullen gehouden worden des Dingsdags van iedere week, des middags ten 12 ure.

's Gravenhage, den 21sten April 1853.

D. DONKER CURTIUS.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

*** De Minister van Finantien geeft kennis, dat door hem, elken Donderdag, des middags ten twaalf ure, aan het locaal van het Departement van Finantien zullen worden ontvangen diegenen, welke hem over zaken het gezegde Departement betreffende, wenschen te spreken.

's Gravenhage, den 20sten April 1853.

VAN DOORN.

MINISTERIE VAN ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

*** De Minister voor de Zaken der Roomsch-katholieke Eeredienst zal degenen, die hem over de zaken der gemelde eeredienst verlangen te spreken, daartoe op den gebruikelijken voet gelegenheid geven op elken Woensdag, des namiddags ten een ure in het locaal van zijn Departement in de Nobelstraat, Wijk E, N°. 79.

*** De Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland
Brengt ter kennis van de belanghebbenden:

1°. dat Z. M. de Koning bij besluit van den 9den April 1853, n°. 67, heeft ingetrokken de concessie tot tolheffing wegens het gebruik der dorpsstraat te *Meerkerk*, en dat die heffing mitsdien onverwijld moet worden gestaakt;

2°. dat na de opruiming van den tolboom, die uitsluitend tot de bovengemelde heffing strekte, het gedeelte van den *Westelijken Zederik-kanaaldijk*, van de vlotbrug bij *Meerkerk*, tot aan de kom dier gemeente, als rijweg opengesteld, bij aankondiging van den 3den November 1852, weder zal worden afgesloten als rijweg.

's Gravenhage, den 18den April 1853.

De Commissaris des Konings voornoemd,
VAN BYLANDT.

OPENBARE AANBESTEDING.

Ingevolge magtiging en onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, zal door den Eerstaanwezenden Ingenieur te Amsterdam in het openbaar worden Aanbesteed:

Het éénjarig Onderhoud van 's Rijks Militaire Gebouwen, Metsel- en Timmerwerken, te Amsterdam en Edam.

Deze Aanbesteding zal plaats hebben op Zaturdag den 30sten April 1853, des middags ten 12 ure, in het Logement het Rondeel, in de Doelenstraat, te Amsterdam, alwaar het Besteek acht dagen te voren ter lezing zal liggen, en nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Amsterdam.

OPENBARE AANBESTEDINGEN.

De Eerstaanwezende Ingenieur te *Breda* zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

1°. Het éénjarig Onderhoud der Gebouwen en andere voorwerpen, behoorende tot de Koninklijke Academie voor de Zee- en Landmagt;

2°. Het éénjarig Onderhoud der Fortificatie-Aardewerken en Beplantingen der Vesting Breda.

Deze Aanbestedingen zullen geschieden op den 27sten April aanstaande, des morgens ten elf ure, in het Koffijhuis bij de Kinderen Beekmans op de Groote Markt, alwaar van den 20sten dezer de Bestekken zullen liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Breda.

*** De Agent voor het *Departement van Koloniën* te Amsterdam zal, onder nadere approbatie van den Minister van Koloniën, op Donderdag den 28sten April 1853, des middags ten 12 ure, in 's *Rijks Koloniaal Magazijn* of zoogenaamd *West-Indisch Magazijn*, op den Prins Hendrikkade, aan den minstinschrijvende, bij gezegelde biljetten, Aanbesteden de Levering van:

5000 Nederlandsche Ponden Gerookt Spek;
135 „ Mudden Graauwe Erwten;
94 „ „ Groene Erwten;
63 „ „ Gort;
voor de Uitzending naar Suriname.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen veertien dagen te voren ter Lezing liggen aan het Locaal van het Ministerie van Koloniën te *'s Gravenhage* en aan het Bureau van den Agent voornoemd.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

*** Burgemeester en Wethouders der Gemeente Harlingen roepen [illegible] welke genegen zijn om te dingen [illegible] Scholen alhier, aan welke betrekking de provisionele [illegible] is verbonden, om zich vóór den 1sten Junij eerstkomende daartoe te adresseren aan het Gemeentebestuur.

De voordeelen aan deze betrekking verbonden, bestaan:

1°. in eene jaarwedde van f 550 uit de Gemeentekas;

2°. in eene toelage van f 300 uit 's Rijks kas;

3°. in eene jaarwedde van f 300 voor de provisionele waarneming van het Conrectoraat;

4°. in de Minervalia van gemiddeld 12 leerlingen, en wel van iederen Leerling in de 1ste en 2de klasse f 3 per quartaal, in de 3de en 4de klasse f 4 per quartaal en in de 5de en 6de klasse f 5 per quartaal.

Harlingen, 19 April 1853.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
P. ADAMA ZIJLSTRA.
De Secretaris,
VAN VELSEN WIERSMA.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** De Ondergeteekenden, Executeurs-Testamentair in den Boedel en de Nalatenschap van den heer *Evert Sjoerds*, overleden te *Hindeloopen* den 15den September 1849, roepen bij deze wederom op den tot Mede-erfgenaam van die Nalatenschap benoemden afwezigen *Sjoerd Jilderts Sjoerds*, of, bij overlijden, zijne wettige kinderen, om zich, vóór den 16den September 1854, aan te melden bij een hunner, ten einde, na accoord-bevinding hunner Rekening en Verantwoording, [illegible] zuiver aandeel, aan *Sjoerd Jilderts Sjoerds* competerende van die Nalatenschap, in ontvang te nemen en daarvoor te kwijten.

Hindeloopen, den 16den April 1853.

[illegible] VROLIJK,
J. ALBERTS.

GENERAL
STEAM-NAVIGATION-COMPANY.
DIENST *tusschen* ROTTERDAM *en* LONDEN.
DE *MAAL-STOOMPAKKETTEN*
vertrekken met Passagiers *en* Goederen:

Zaturdag 23 April 1853, 's morgens ten 11 ure.
Woensdag 27 „ „ 's namiddags „ 1 „

Bovendien voor Vee en andere Goederen:

De *Giraffe*, kapt. GOODBURN, iederen Vrijdag of Zaturdag.

Bovendien *twee maal* 's weeks eene Stoomboot volkomen ingerigt tot het Laden van Vee en andere Goederen.

De Agenten, W. SMITH en B. A. VAN [illegible]

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.